EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.2.2021.
COM(2021) 75 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenotas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, kuras Komisijai piešķirtas saskaņā ar 2019. gada 16. janvāra Regulu (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai

1. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Regulas (ES) 2019/125[1] mērķis ir novērst nāvessodu, no vienas puses, un spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu, no otras puses, valstīs ārpus ES, aizliedzot vai ierobežojot konkrētu preču tirdzniecību. Tajā preces iedalītas šādi:

- preces, kuras pēc būtības ir ļaunprātīgi izmantojamas un vispār nedrīkstētu tirgot (II pielikums),
- preces, kurām var būt likumīgi izmantošanas veidi, piemēram, tiesībaizsardzības jomā lietotas ierīces (III pielikums), vai preces ārstnieciskai izmantošanai (IV pielikums).

Uz šādu preču tirdzniecību attiecas konkrēti ierobežojumi. Konkrētāk, ar regulu ir noteikts turpmāk minētais.

i. Tā aizliedz Eiropas Savienībā importēt, no tās eksportēt un tranzītā caur to vest II pielikumā uzskaitītās preces, kurām nav cita praktiska izmantojuma kā vien nāvessoda izpilde vai spīdzināšana, vai cita nežēlīga, necilvēcīga vai pazemojoša rīcība vai sodīšana. Tā aizliedz arī sniegt jebkādu ar šādām precēm saistītu tehnisko palīdzību, it īpaši arī apmācību to lietošanā. Turklāt tā aizliedz reklamēt šādas preces drukātajos plašsaziņas līdzekļos vai internetā, vai arī reklāmas laikā televīzijā vai radio vai izstādīt vai piedāvāt tās pārdošanai izstādē vai gadatirgū.

ii. Par III pielikumā uzskaitītajām precēm, kuras varētu izmantot spīdzināšanai vai citai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai, bet kurām var būt arī citi likumīgi izmantošanas veidi (tiesībaizsardzībā), jāsaņem iepriekšēja eksporta atļauja, ko piešķir, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi. Iepriekšēja eksporta atļauja ir vajadzīga arī tehniskās palīdzības vai starpniecības pakalpojumu sniegšanai saistībā ar šo preču kategoriju.

iii. Regulā ir reglamentēta tādu preču – ķīmisko vai farmaceitisko vielu (IV pielikums) – tirdzniecība, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei (piemēram, izstrādājumi, kas varētu tikt izmantoti, lai izpildītu cilvēkiem nāvessodu, veicot nāvējošu injekciju).

Regulas I pielikumā ir uzskaitītas tās dalībvalstu iestādes, kurām saskaņā ar regulas 20. pantu ir tiesības pieņemt lēmumu par atļaujas pieteikumu vai aizliegt eksportētājam izmantot Savienības vispārējo eksporta atļauju. Aizliegto un kontrolēto preču saraksti ir izklāstīti regulas II, III un IV pielikumā. V pielikums attiecas uz Savienības vispārējo eksporta atļauju (1. daļa attiecas uz "Precēm", bet 2. daļa attiecas uz "Galamērķiem").

2. JURIDISKAIS PAMATS

Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/125 29. pantu Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu regulas[2] I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII un IX pielikumu. Šis ziņojums ir sagatavots, ievērojot Regulas (ES) 2019/125 29. panta 2. punktu. Saskaņā ar minēto pantu pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai tiek piešķirtas uz piecu gadu laikposmu no 2016. gada 16. decembra un Komisijai ir jāsagatavo ziņojums par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām.

[1] Regula (ES) 2019/125 (2019. gada 16. janvāris) par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai (OV L 30, 31.1.2019., 1. lpp.).

[2] VI pielikumā ir uzskaitītas 11. panta 2. punktā minētās dalībvalstu teritorijas. VII pielikumā ir aprakstīta 21. panta 1. punktā minētā eksporta vai importa atļaujas veidlapa. VIII pielikumā ir aprakstīta 21. panta 1. punktā minētā starpniecības pakalpojumu sniegšanas atļaujas veidlapa. IX pielikumā ir aprakstīta 21. panta 1. punktā minētā tehniskās palīdzības sniegšanas atļaujas veidlapa.

3. DELEĢĒŠANAS ĪSTENOŠANA

Komisijai pilnvaras pieņemt deleģētos aktus tika deleģētas 2016. gadā[3], un kopš tā laika Komisija tās ir izmantojusi trīs gadījumos, kā izklāstīts turpmāk.

a) Ar KOMISIJAS 2017. gada 18. oktobra DELEĢĒTO REGULU (ES) 2018/181[4] tika grozīts V pielikums, pievienojot Dominikānas Republiku, Santomi un Prinsipi un Togo to galamērķu sarakstam, uz kuriem attiecas Savienības vispārējā eksporta atļauja[5]. Tā stājās spēkā 2018. gada 14. februārī, nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

b) Ar KOMISIJAS 2020. gada 18. februāra DELEĢĒTO REGULU (ES) 2020/621[6] tika grozīts I pielikums, atjauninot ierakstus par vairākām kompetentajām iestādēm, un V pielikums, pievienojot Gambiju un Madagaskaru to galamērķu sarakstam, uz kuriem attiecas Savienības vispārējā eksporta atļauja. Tā stājās spēkā (2020. gada 27. maijā) divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

c) Ar KOMISIJAS 2020. gada 4. decembra DELEĢĒTO REGULU (ES) 2021/139[7] regulas I pielikumā tika grozīta atsauce uz Apvienoto Karalisti. Ar šo deleģēto regulu tika grozīts arī V pielikums, pievienojot Apvienoto Karalisti to galamērķu sarakstam, uz kuriem attiecas Savienības vispārējā eksporta atļauja. Tā stājās spēkā (2021. gada 13. februārī) piektajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Pirms iepriekšminēto deleģēto aktu pieņemšanas Komisija Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupā apspriedās ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu[8].

4. NOBEIGUMS

Ar šo ziņojumu ir izpildīts Regulas (ES) 2019/125 29. panta 2. punktā paredzētais pienākums sagatavot ziņojumu. Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi ņemt vērā šo ziņojumu.

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/2134 (2016. gada 23. novembris), ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1236/2005 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai (OV L 338, 13.12.2016., 1. lpp.).
[4] OV L 40, 13.2.2018., 1. lpp.
[5] "Savienības vispārējā eksporta atļauja" ir atļauja eksportam, kura attiecas uz ķīmiskām vielām, kas varētu tikt izmantotas nāvessoda izpildei, veicot nāvējošu injekciju (regulas IV pielikums). To izmanto, ja minētās preces / ķīmiskās vielas tiek eksportētas uz valstīm, kuras ir atcēlušas nāvessodu par visiem noziegumiem un apstiprinājušas šo atcelšanu ar starptautiskām saistībām. Kas attiecas uz valstīm, kuras nav Eiropas Padomes dalībvalstis, minētais saraksts aptver valstis, kuras ir ne tikai atcēlušas nāvessodu attiecībā uz visiem noziegumiem, bet arī ratificējušas Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām otro fakultatīvo protokolu, neizdarot nekādas atrunas.
[6] OV 144, 7.5.2020., 1. lpp.
[7] OV L 43, 8.2.2021., 5. lpp.
[8] OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

Komisija uzskata, ka Regulas (ES) 2019/125 24. un 29. pantā aprakstītā pilnvaru pieņemt deleģētos aktus deleģēšana ir jāpagarina vēl uz pieciem gadiem. Tas ir nepieciešams, lai cita starpā reaģētu gadījumos, kad tiek izstrādātas jaunas preces, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai, vai gadījumos, kad viena vai vairākas trešās valstis izpilda prasības par Savienības vispārējās eksporta atļaujas piemērošanu, pārkāpj starptautiskas saistības par nāvessoda atcelšanu attiecībā uz visiem noziegumiem vai kad mainās kompetento iestāžu kontaktinformācija.

Regulas 29. panta 2. punktā paredzēts, ka pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.